

Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXII. Octava ratio: quia ad licite operandum, certum moraliter
oportet esse ultimum conscientiae dictamen, seu iudicium practicum, quo
humana operatio hic & nunc proxime dirigitur. Positive vero ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

culi fortis, necessariò dubitat, an sibi hîc & nunc liceat hoc facere. Quemadmodum enim qui iudicat in universali illicitum esse die festo absque necessitate pingere, aliquid supra sortem ob rationem dictam accipere, &c. non potest non iudicare id illicitum sibi, utpote comprehenso in iudicio illo universali (singularia quippe in universalibus comprehenduntur, quorum specificam participant rationem) sic qui dubitat in universali illicitum id esse, non potest non dubitare id sibi illicitum esse, utpote comprehenso in dubio illo universali, &c. Et sicut absque peculiari ratione iudicans sibi licitum esse, quod in universali iudicat esse illicitum, idem objectum iudicat, & non iudicat esse illicitum; sic qui in particulari non dubitat sibi illicitum esse, quod in universali dubitat illicitum esse, de eodem objecto dubitat, & non dubitat esse illicitum. Quod implicat.

192 Itaque quamdiù non suppetit aliqua ratio particularis, suadens hanc actionem particularem non contineri sub illa ratione specifica, quæ in universali iudicatur, vel dubitatur illicita, impossibile est, ut iudicium vel dubium practicum circa hanc actionem discordet à iudicio vel dubio speculativo, eandem actionem attingente sub ratione communi. Aliud est dum ratio particularis occurrit. Quia iudicium, vel dubium universale tunc non attingit actionem particularem tali circumstantiâ vestitam, sed solum actionem earentem illâ circumstantiâ. Sic generalis prohibitio esus carniûm die veneris non attingit esum carniûm illo die factum ex necessitate, sed solum esum factum absque necessitate. Et ideò Petrus ægrotans, in generali illa prohibitione non continetur.

CAPUT XXI.

Septima ratio: quia nemo licitè facit actionem, de qua non potest formare prudens iudicium quòd licita sit. Istud verò iudicium formare non potest homo, qui ideò dubitat an licita sit, quia ipsi æquè probabile est quòd illicita sit, quàm quòd sit licita.

193 **S**ubsumptum demonstratum habes supra à Num. 110, ad 129. Et ne per reflexa quidem Probabilistarum principia formati posse iudicium prudens, quòd actio licita sit, demonstrabitur cap. 26. 27. 28. 29. 30. 31.

194 **A**ssumptum verò demonstratur, quia ad licitè hîc & nunc operandum prudens requiritur iudicium, quòd hîc & nunc operando non peccetur, ut omnes omninò Doctores conveniunt. Imò communis ferè omnium sententia est, quòd ut operatio aliqua licitè ponatur, intellectus debeat esse moraliter certus, operationem illam non esse peccaminosam, inquit Terillus de consc. prob. q. 13. n. 1. Omnes (inquit) quòd sciam, ita sentiunt, præter Valquez & Sanchez. . . probantque ex Rom. 14. *Omne quòd non est ex fide, id est firmâ persuasione,*

seu dictamine conscientie, quòd licitum sit, peccatum est. Et Eccli. 37. *Ante omnia verbum verax præcedat te, & ante omnem actum consilium stabile, id est, quòd firmis nititur rationibus,* ait Jansenius in eum locum: hoc enim significat *ly consilium stabile.*

Et confirmatur 1°. quia quisquis agit id de quo sic dubitat esse peccatum, ut prudenter iudicare non possit non esse peccatum, eo ipso peccat, exponendo se morali periculo peccati, contra illud Deuterion. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo,* &c. Et Psal. 118. *Tu mandasti, mandata tua custodiri nimis,* id est valdè sollicitè cavendo morale periculum transgressionis eorum.

Confirmatur 2°. fides, de qua Apostolus Rom. 14. *Omne quòd non est ex fide, peccatum est,* ut minus importat opinionem practicè probabilem. Opinio verò de licito in concursu æquè probabilis de illicito, non est practicè probabilis. Cùm esse nequeat probabilis in ordine ad operandum, quæ hîc & nunc probabilis non est in ordine ad prudenter assentiendum, & talis opinio in concursu dicto non sit probabilis in ordine ad prudenter assentiendum, sed sit hîc & nunc inopinabilis, istis in circumstantiis. Et ideò hîc & nunc expeditè non probabilis, ut vidimus cap. 13. per totum. Nam *quomodo est illud, quòd sequitur, si non probatur, probabile?* ait Augustinus l. 2. contra Academ. c. 11.

CAPUT XXII.

Octava ratio: quia ad licitè operandum, certum moraliter oportet esse ultimum conscientie dictamen, seu iudicium practicum, quo humana operatio hîc & nunc proximè dirigatur. Positivè verò dubius, in equali utriusque probabilitate, nequit habere certum ejusmodi iudicium, sed ambiguum duntaxat.

MAjor propositio admittitur communiter 197 ab ipsismet Probabilistis, partim ob alata Scripturæ testimonia. Partim quia operans sine conscientia moraliter certa, operatur sine regula moraliter certa, operationemque suam committit regulæ incertæ & ambiguae, cum morali periculo peccati. Cui se voluntariè committere, peccatum est, juxta illud: *Qui amat periculum, peribit in illo.*

Minoris propositionis ratio est, quia hic actus implicat contradictionem: *Ego quidem dubito de honestate hujus operationis, eo quòd ipseus inhonestas, post debitum examen, mihi appareat æquè probabilis atque honesta. Nihilominus, quia ratio & auctoritas suadet ipsius honestatem, licet auctoritas & ratio æquè gravis suadeat inhonestatem; certus sum hîc & nunc me formaliter non peccaturum, illam ponendo.* Cùm implicet contradictionem, quòd sic diccurrens sit certus à parte rei non dari legem, ipsi prohibentem hoc facere, iis in circumstantiis, in quibus ratio & auctoritas æquè pro-

habilitate ipsi suadet eam dari, quam non dari, nec videt majus fundamentum credendi quod non detur, quam quod detur. Implicat ergo contradictionem quod in istis circumstantiis, certus sit se formaliter non peccaturum, si hoc faciat. Si enim à parte rei detur lex prohibens, à parte rei legem transgreditur si faciat; nec certus esse potest, suam illam transgressionem fore purè materialem, non formalem. Implicat enim contradictionem, quod transgressio materialis eo ipso non sit formalis, quo absque necessitate excusante fit ab homine, non laborante invincibili ignorantia malitia. Quà talem hominem non laborare, demonstrabitur cap. 31.

CAPUT XXIII.

Solvuntur objectiones.

199 **A**rgumenta supra deducta Majoribus nostris visa sunt tam efficaciter concludentia, ut assertionem nostram communi receperint calculo, nec eorum quisquam oppositum assertuisse inveniatur, teste Vasquez 1. 2. disp. 65. c. 3. Suam tamen de licito usu cujusvis opinionis probabilis doctrinam, hinc funditus contere videntes Patroni novioris Ethices, in omne latus se vertunt, quo eorundem argumentorum vim elidant.

200 **O**bjiciunt ergo 1°. Sicut voluntas se habet ad bonum; sic intellectus se habet ad verum. Sed ex duobus bonis, omnino æqualibus in vi movendi, voluntas amplecti potest unum præ alio. Ergo similiter ex duobus probabilibus, omnino æqualibus in vi movendi, intellectus saltem ex imperio voluntatis per assensum, seu judicium approbare potest unum præ alio; atque adeo in æquali utrimque probabilitate judicare potest objectum licitum potius quam illicitum. Atqui istud probabile judicium à voluntate imperatum, homo in praxi sequi potest. Quidquid enim ab homine probabiliter, adeoque prudenter judicatur licitum, hic & nunc ab ipso licite fieri potest. Sed objectum illud ab homine probabiliter, adeoque prudenter judicatur licitum. Ergo illud objectum hinc & nunc ab ipso licite fieri potest.

201 **R**espondeo 1°. subsumptum de voluntate à multis negari, loquendo de bonis, quæ simul possideri non possunt. 2°. in puncto præsentis esse manifestam disparitatem inter voluntatem & intellectum, quod voluntas inveniat objectum suum formale in utroque extremo, rationem utique boni, quod est objectum formale voluntatis, prout abstrahit à bono honesto, delectabili & utili. Intellectus verò non invenit objectum suum formale in utroque extremo, rationem scilicet veri, dum unum alteri contradictoriè opponitur: cum duo contradictoria simul esse nequeant vera. Et ideo illi soli extremo assentiri potest, quod sibi proponitur ut verum. Quando verò duæ

opiniones invicem contradicentes intellectu proponuntur cum æquali probabilitate, neutra magis proponitur ut vera, quam ut falsa. Et ideo neutri potest assentiri, uti demonstravimus cap. 12. & 13.

Respondeo 3°. in eo esse paritatem inter voluntatem & intellectum, quod sicut voluntas amare non potest, nisi objectum sibi propositum ut bonum; sic intellectus assentiri non potest, nisi objecto sibi proposito ut vero. Et sic verum esse, quod intellectus se habeat ad verum, sicut voluntas ad bonum. Sed hinc consequens non est intellectum assentiri posse objecto sibi proposito cum æquali apparentia falsitatis, quam veritatis. Nec proinde consequens est ipsum assentiri posse uni ex duabus partibus contradictionis, dum utraque proponitur cum æquali falsi similitudine, quam veri similitudine. Imò potius consequens est, neutri tunc assentiri posse. Quia neutra proponitur potius ut vera, quam ut falsa. Ex eo itaque quod intellectus sic se habeat ad verum, sicut voluntas ad bonum, & voluntas fortasse amare possit utrumlibet ex duobus bonis oppositis sibi propositis ut æqualibus, ad summum conficitur posse quoque intellectum assentiri utrumlibet ex duobus veris oppositis sibi propositis ut æqualibus. Non conficitur autem posse assentiri utrumlibet ex duabus partibus contradictionis, quarum utraque nequit simul esse vera, sicut utrumque ex bonis oppositis potest simul esse bonum in suo genere. Dixi ad summum: quia intellectus reverà assentiri non potest utrumlibet ex duobus veris oppositis. Cum casus iste sit de subjecto non supponente: Nam verum non opponitur vero; sicut bonum subinde opponitur bono, v. g. bonum delectabile bono honesto.

Respondeo 4°. paritatem inter voluntatem & intellectum solum arguere, quod ex duobus veris, sic disparatis, ut veritas unius non inferat evidentem falsitatem alterius, intellectus ex imperio voluntatis assentiri possit huic vel illi; non autem huic vel illi ex duobus extremis invicem contradicentibus, quorum unius veritas evidentem inferat falsitatem alterius, dum utrumque proponitur intellectui ut æquè probabile, seu verisimile. Quia tunc quodlibet æquè apparet falsum quam verum. Nihil proinde tunc efficere potest imperium voluntatis in intellectum. Quia intellectus per imperium voluntatis solum determinari potest ad assensum objecti, quod sibi magis proponitur ut verum, quam ut falsum; non autem ad assensum illius, quod sibi æquè proponitur ut falsum, quam ut verum. Nam implicat, quod intellectus, qui non tendit in objectum nisi sub ratione veri, assentiat ei parti, in qua non magis apparet ipsi veritas, quam falsitas. Et sicut voluntas suo imperio efficere nequit, ut intellectus non assentiat vero, evidentem proponit ut tali; sic efficere nequit, ut intellectus non suspendat assensum inter duos extrema sibi invicem contradicentia, eviden-